

**ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ
ХАРКІВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ**

**Міський конкурс учнівських творчо-пошукових робіт
«Мій родовід»**

Номінація: «Традиції моєї родини»

ЯК НАМ НАВЧИТИСЯ ЛЮБИТИ...

Робота учасника
міського конкурсу учнівських
творчо-пошукових робіт
«Мій родовід»

Кіся Олександра Вікторовича,
учня 11-Б класу
Харківської гімназії № 46
ім. М. В. Ломоносова
Харківської міської ради
Харківської області

Харків - 2017

Ким я сьогодні є? Син, онук і правнук своїх батьків, дідів і прадідів —нащадок великого, могутнього й славного роду. На мені з перших хвилин життя лежить за нього відповідальність, адже це – найбільший скарб, який одержуємо в спадок, що ніколи не забуваємо, бо сокровенне..., ніколи не порушуємо, бо рідне... І кожен рід несе століттями у своїй генетиці, пам'яті й долі насамперед традиції, бо це персональний скарб, той вогонь, який надає доброти й любові в будь-якій ситуації, бо вони і є тими діамантами, шліфованими століттями, які не «лежать на дорогах» або під тоннами ґрунтів, чекаючи на свого тимчасового господаря, а те, що рухається, живе на устах, у руках, у танці, гіркому плачу чи веселій історії, спільній праці й пісні, і при тому залишаються рушієм для вічного існування роду. Повідаю і я про сакральне, незворотнє, незупинне...

Змалку пам'ятаю: усією сім'єю ми постійно збиралися в бабусі з дідусем і не в місті, і не під містом, а в селі. Назва його Кісівка. Ось як їдете до Полтави, не доїжджаючи кілометрів із десять, буде поворот на Дмитрівку, їдете аж до нового повороту й повертаєте наліво - ось там і воно.

А як побачите сині, наче чисте небо влітку, ворота, то ж і є двір бабусин із дідусем.

А якщо коня зустрінете, білого, наче перший зимовий сніг, то наш Орел пасеться, відчує тебе і як почне на півсела іржати від радощів, що приїхали. Збираємося ми завжди всі: і дід, і баба, і батько, і мати, і я, і сестра, ще брат, а там і тітка, і дядько, і жінка брата... Ось яка бригада: хоч і хата мала й тісно,

але все ж їздимо всі.

Ох, не розповів ще, звідки назва села (це ж важливо!), бо сам же я — Кісь. Ще за часів Хмельницького був козак-полководець Кіса, який завзято й відважно служив Вітчизні. Якось йому видали грамоту на землю, мабуть, для полів, але це не головне, як казав дідусь: «Приїхав, значить, цей Кіса, побачив краєвид: прекрасний степ, річку — і вирішив усім роздати землю для проживання; він з них краплини й не брав, лиш у людей просив на ній працювати, бо, бачиш, онуче, тут такі ґрунти родючі. З того часу селяни й почали їх обробляти; так само, як отой Кіса, натомість нічого зайвого не брати, а лиш по праці врожай збирати». Ще, пам'ятаю, дід казав, а потім навіть показав могилу цього козака... у нас у садку. Ось десь років-таки п'ять тому ми з братом із клена огорожу до неї зробили й стежку прорубали, щоб пам'ятку не забувати.

Так ось збираємось усією сім'єю на всі майже свята...

Зелена неділя... Рано-вранці, ще півні не співали, усі чоловіки йдуть на великий яр: ось як їдете в Коломак, повернете ліворуч, не доїжджаючи до ставка, рушайте далі, аж поки нас не побачите. Накосимо трави багато, іноді здається, візок лусне, а як сядеш на мокру траву... — моментально прокинешся. Їдемо — усе трясеться, але вогонь в очах горить, приїдемо, і тільки

тітка з бабою вже в корови, я з братом розпряжу коня. Так, це теж наша традиція.

Я пригадую: було мені років п'ять, прокидаюсь улітку в селі, а там коня купили, і не старого, і не малого, і з братом як запрягли його, до сьогодні пам'ятаю бабусину лайку, коли ми побили всі гарбузи й кавуни, а там і до капусти перейшли. Так ось розкидаємо всю траву по хаті. Чому ж іще мокру? Бо роса, як каже дід, у цей день свята, освячена самим Богом. Підемо з братом униз, до невеликої річки, і кленку нарубаємо, а потім на вікна повісимо клечання. Заходиш у хату, наче в ліс, усе таке пахуче, свіже та зелене. А там і до сніданку недалеко: бабуса, як завжди, увесь стіл завалить, наче нас не сім'я, а армія якась. Ти дивишся на це багатство, а там уже місця

для їжі не вистачає. Це теж традиції у нас: на будь-який приїзд у село стіл від страв завжди ломиться, то тітка ще чогось наготує, то мати.

Ще я дуже люблю, коли десь усередині літа й тітка, і дядько, і мати, і брат, і батько беруть відпустку десь на тиждень, і ми всі знов отак ось приїжджаємо у село. Хтось — до корови, хтось — у яр, а я з дідом й батьком — на пасіку до бджіл. Боже, як це боляче й складно: ти встаєш рано, а спекотно все одно, а як діждешся обіду й підеш до них, то повернешся весь опухлий. На радість, вуликів небагато — тринадцять, знаєте, як складно все одно. Спочатку розкрий, оброби, а потім викачай, і далі, й далі.., а бджолам теж як складно. Ось, наприклад, два роки тому гречане поле було обприскане якимось препаратом, і наші бджоли з того часу літають аж до траси. Так працюємо ми весь тиждень: то бджоли, то поле, то врожай, то те полий, то те принеси — так час і спливає. А тітка як працює! Вона в нас жінка бойова, по-перше, чоловік воєнний, а по-друге, по натурі вона така: несе відра, видно, що їй зле, а все одно й силою не забереш; до корови — вона, на поле з сапачкою — вона...

Я забув розказати, що з братом ми любимо рибалити — цьому навчив нас дід (ходимо на перший день приїзду і на третій — ні менше ні більше). Ось ідеш по селу, як їхати до Коломака, і з правого боку побачиш Малий ставок, а далі — Великий, так ось: рибалити в них можна, купатися теж. Навчив обох нас тітчин чоловік. Він лише з першого погляду грубий, а як почнеш із ним розмову — і жарти, і щирі поради... Він навіть наукові статті напам'ять знає, читає фантастику, навіть більше скажу, в ігри грає. Ось так і літо в нас проходить, а там і до осені недовго.

Приїздимо, звичайно, на збір врожаю десь улітку, а потім восени, але завжди всі. Заходиш у двір, а там дід та баба щасливі, від радощів плакати вже почали. Бабуся все на стіл наготовила, а ми — за роботу, незважаючи в якому вбранні, бо там справи є завжди (немає в тих лише, хто нічого не хоче). Працюємо отак усі, а там зима вже незабаром.

І ось уже Новий рік... Я, чесно, цього свята не розумію, бо саме на Новий рік ми поодиночі, ну, так уже вийшло... Та не за горами Великдень, і всі знову в хатині невеликій. Ще в нас традиція така: бабуся завжди готує за давніми рецептами своєї прабабці кутю, як наллє її в тарілку, аж слинка потече. Звичайно, дванадцять страв, і з них — сім м'ясних, ох, м'ясо домашнє, своє — виглянеш у віконце, а там кури. Бабуся їх з самого яєчка виношує, розмовляє з курчатами, щось нове їм розповість, як іде їх годувати, а іноді заспіває, та таку прекрасну й емоційну пісню, що сльоза покотиться. А котів-то вона як пестить, у нас їх восьмеро, усі різні, різнокольорові, піде вона до корови, так теплого молочка наллє їм, а вони тоді як піймають мишу чи щура, приносять та показують, що ось... працюю.

Ох, збився, так ось, а там Вечеря не за горами, і всі вручаємо один одному подарунки — і щасливі. Мандаринами на всю хату запахне, а там і колядки, щедрівки й посівають потім. Завжди хтось приходить, але дід перший, як зайде, знявши свою шапку, як заспіває колядку, яку вчила його мати...

Також ми завжди збираємося на дні народження діда та баби, тому знову взимку приїздимо до них усі. Старий одягне святковий костюм, до нього приїздить брат, але не було ще жодного дня народження, коли б він не згадав свого батька, який саме в цей день і помер. Як він розказував, прадід Василь був дуже сильним, працьовитим, і, коли розпочалася війна, змалку пішов на неї, перетнувши не тільки Україну, а й інші держави, майже під кінець через німецьку міну залишився без руки. Коли йому видали нагороду героя, то просто викинув її в колодязь, а всі інші... закопав... Прадід працював на землі до смерті, але було видно жаль у його очах, що через утрату руки більше ніколи не зміг нормально поратися на землі, жити з нею, любити її, ту, яка врятувала не тільки його родину, а й тисячі інших. Ось такий був мій дід. Хіба це не святиня!? Буду довіку розповідати про нього, як про хліб і землю, що не можна ні кинути, ні розтоптати...

Ну, що ж, весна, ми всі знову приїздимо до стареньких. Навколо тане, знову оживає, і починаємо працювати на землі: висаджуємо, підчищаємо, дістаємо з зимівлі вулики, і кількість роботи тільки зростає з кожною хвилиною. Ось підеш до гаража, а там — піврозібраного трактора, і дідусь розповість, як із дитинства до поля привчався, як і на комбайні, і на тракторі працював, а потім як покаже півпальця й говорить: «За

все потрібно платити...». Усе традиційно, усе спогади, переливаємо з уст в уста, з покоління в покоління, як ріки в струмочки..., бо їм колись буяти...

А далі й бабусин день народження — уже квіти цвітуть (вона дуже їх любить), ось ідемо саджати щось, а вона: «А давайте тут мальви посадимо, а тут те...» Бабуся одягне подаровану мамою хустину, яку та зберігає як реліквію вже багато років, і почнеться святкування...

А тут і літо, і все знову й знову йде по колу. А тут і жнива. Мій брат за професією не комбайнер, але працював певний час ним, тому кожного року підробляє, і ось уже декілька років і я з ним. Ось пройдеш трохи від Дмитрівки, і праворуч як побачиш червоний комбайн із зеленою смугою, то ж це і є мій брат, а я... десь неподалік.

Спекотно, але все ж таки який там запах, яка атмосфера, свіже зерно! Візьмеш у жменю, і воно, наче золото, переливається на сонці.

Чи не це традиції? Нескінченне шанування рідного краю... Будь-яка традиція, яка виникає в сім'ї, — традиція переказувати історію роду, традиція роботи на землі (бо саме вона дарує життя для майбутнього, будь-що, бо саме це робить нас непереможними) — саме це надає нам цінності та яскравості в житті. Коли певного часу збираємося сім'єю й просто з піснями й жартами або сумом і сльозою, розповідаємо про все... Коли працюємо й відпочиваємо, коли ділимося горем та щастям, коли разом відзначаємо свята... Саме це робить кожну людину сповненою щастям, великою енергетикою славетного роду, саме це дає нам змогу обмінюватися знаннями та досвідом, саме це українців об'єднує — шана та любов до історії й рідної землі.

Не знаю, що чекає на мене в майбутньому, але наші традиції непорушні, і я буду продовжувати їх і розповідати своїм дітям і внукам, як воно було і як має бути...